

Sygn. akt II Ca 1549/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny - Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodnicząc y – Sędzia SO Piotr Jarmundowicz (spr.)

Sędzia SO Małgorzata Dasiewicz - Kowalczyk

Sędzia SO Agnieszka Hreczańska - Cholewa

Protokolant: Irmina Szawica

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K. (1) i M. K. (2)

przeciwko H. S. i W. S. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Trzebnicy

z dnia 27 kwietnia 2016 r.

sygn. akt I C 730/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że powództwo oddała; zmienia go także w pkt II w ten sposób, że zasądza łącznie od powodów łącznie na rzecz pozwanych 2 417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu a nadto zmienia go w pkt III w ten sposób, że nakazuje powodom łącznie uiszczenie na rzecz Skarbu Państwa – Sadu Rejonowego w Trzebnicy kwoty 2 455,14 zł tytułem brakujących kosztów sądowych;

II. zasądza łącznie od powodów łącznie na rzecz pozwanych 7 350 zł kosztów postępowania apelacyjnego.

Piotr Jarmundowicz Małgorzata Dasiewicz - Kowalczyk Agnieszka Hreczańska - Cholewa

Sygn. akt II Ca 1549/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Trzebnicy zasądził od pozwanych H. S. i W. S. (1) solidarnie na rzecz powodów kwotę 75 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 kwietnia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt. I) oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powodów kwotę 8 117 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, a nadto

nakazał pozwanym, aby zapłacili solidarnie na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2 455,14 zł tytułem brakujących kosztów sądowych (pkt II i III).

Sąd Rejonowy swoje rozstrzygnięcie wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Powodowie M. i M. K. (2) po zawarciu związku małżeńskiego zamieszkali w G.. Następnie przeprowadzili się do T. do domu przy ul. (...) należącego do W. i H. S. – rodziców powódki. Początkowo strony zamieszkiwały wspólnie na parterze domu. Budynek posiadał płaski dach, a z czasem pozwany dobudował poddasze. Kiedy powodowie zamieszkali w T. poddasze już było. Pozwani W. S. (1) i H. S. jako właściciele nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) zawarli ze swoją córką M. K. (1) oraz zięciem M. K. (2) umowę udostępnienia, mocą której bezterminowo udostępnili poddasze do adaptacji na cele mieszkaniowe. Umowa ta została spisana w późniejszym terminie, dla celów uzyskania odliczenia od podatku. Podpisy na umowie stron zostały poświadczone notarialnie w 2002 r. Pozwani zezwolili powodom na adaptację piętra na mieszkanie. Koszty tych prac mieli ponieść powodowie. Powodowie mieli zamiar na zawsze zamieszkiwać w w/w nieruchomości. Powodowie rozpoczęli przystosowywanie poddasza na cele mieszkaniowe w 1994 r. W chwili przejęcia poddasza nie nadawało się ono do zamieszkania. Na podłodze była szlaka. Były ściany zewnętrzne i wstawione okna oraz blaszany dach bez ociepleń. W toku prowadzonych prac pracownik T. Ł. wywiózł szlakę a ocieplenie wykonywali powód z pozwanym. Prace wykończeniowe wykonywali sami powodowie. Prace w zakresie instalacji wody i centralnego ogrzewania oraz instalacji gazowej wykonywał A. C.. Prace te zlecił pozwany W. S. (1), który znał osobiście A. C.. Pozwany wykonywał też prace związane z malowaniem sufitu w łazience, wykonywał ściany kolankowe, konstrukcję i pokrycie dachu oraz zatrudniał ekipę do dachu, wykonywał prace murarskie przy ściankach działowych, położył kafelki. Pozostałe prace takie jak sufity z regipsu wykonywał Z. H. wraz, z którym pracował pozwany, wykonując także stelaże pod regipsy. Za wszystkie wykonywane prace płacił powód. Montaż drewnianych podług wykonywał G. S. na zlecenie powoda, który także za te prace zapłacił. W dniu 30 września 1994 r. kupił zlewozmywak wraz z syfonem oraz sedes. Tego samego dnia zakupił baterie, dolnopłuk, wodomierz i baterię umywalkową. Dnia 7 października 1994 r. powód nabył też drzwi. W dniu 27 października 1994 r. na nazwisko M. K. (2) (ul. (...) T.) wystawiono rachunek uproszczony nr (...), który stwierdzał sprzedaż w dniu 21 października 1994 r. umywalki, syfonu umywalkowego i wsporników umywalki. Następnie dnia 27 kwietnia 1995 r. powód nabył kątownik i rury, dnia 14 czerwca 1995 r. kupił masę bitumiczną i zapłacił za jej transport. W dniu 12 października 1995 r. powód zakupił styropian, 13 grudnia 1995 r. – zaprawę klejową, 27 grudnia 1995 r. – zaprawę murarską i zaprawę klejową, 28 grudnia 1995 r. – wełnę i wapno hydratyzowane, 1 marca 1996 r. – zaprawę klejową, zaprawę murarską i suporex, 7 marca 1996 r. – suporex i zaprawę murarską, 8 marca 1996 r. – zaprawę murarską i wełnę, 9 marca 1996 r. – beton komórkowy, 12 marca 1996 r. – suporex, 18 maja 1996 r. – przewody elektryczne i puszkę, 25 listopada 1996 r. – łącznik, skrzydła drzwiowe, klamki i ościeżnice, 27 listopada 1996 r. – styropian, 29 listopada 1996 r. – płyty gipsowo – kartonowe wodoodporne, płyty gipsowo – kartonowe, wkręty fosfatyzowane oraz parapety, 11 grudnia 1996 r. – grzejniki aluminiowe, 12 grudnia 1996 r. – wełnę, 19 grudnia 1996 r. - tarcicę iłaty. Tego dnia powód zapłacił zadatek do faktury (...). M. K. (2) dnia 20 grudnia 1996 r. kupił wełnę, w dniu 25 stycznia 1997 r. - zawór kulowy do wody, trójniki, kolana, rury pcv, korek i rury ocynkowane oraz napowietrzacz kanalizacyjny, 4 lutego 1997 r. – kątowniki, 14 lutego 1997 r. – zawory kulowe, kolana ocynkowane, nypły, trójniki, mufy oraz emalię ftalową, 3 marca 1997 r. - gwoździe i kotwy, pianę uszczelniającą Makro flex i wapno hydratyzowane, 4 marca 1997 r. – cement, 6 marca 1997 r. - wapno hydratyzowane i cement portlandzki, 12 marca 1997 r. – styropian, przewody elektryczne i puszki oraz kątowniki, 14 marca 1997 r. - ruty czarne, 15 marca 1997 r. - gips szpachlowy i listwy tynkarskie, 17 marca 1997 r. – ościeżnicę, pianę uszczelniającą M. i cement portlandzki, 19 marca 1997 r. - wapno hydratyzowane i cement portlandzki, 30 maja 1997 r. - grzejniki aluminiowe, uszczelki, korki redukcyjne, korki zamykające, wieszaki do grzejnika oraz korki rozporowe z wkrętami, 9 czerwca 1997 r. - kotwy ościeżnicowe, wkręty, wapno hydratyzowane, kątowniki i cegły, 19 lipca 1997 r. - pędzel i kotwy ościeżnicowe, 21 lipca 1997 r. - gips szpachlowy, taśmę i gładź tynkarską, 22 lipca 1997 r. - taśmę izolacji akustycznej, 22 lipca 1997 r. - papier ścierny i szpachelkę, 29 lipca 1997 r. - pianę uszczelniającą M., 12 sierpnia 1997 r. - blachę ocynkowaną i pianę uszczelniającą M., 21 listopada 1997 r. - kratki wentylacyjne, 24 listopada 1997 r. - kocioł gazowy. M. K. (1) dnia 27 listopada 1997 r. nabyła kuchnię czteropalmową. Dnia 1 grudnia 1997 r. powód kupił wełnę i styropian. Powód dnia 6 grudnia 1997 r. nabył cement portlandzki i pianę uszczelniającą M.. Powód zlecił sporządzenie projektu instalacji gazowej. W dniu 12 grudnia 1997 r. powód zapłacił za

odbior gazowej instalacji wewnętrznej. Natomiast 15 grudnia 1997 r. poniósł koszt odbioru próby szczelności instalacji gazowej, w tym samym dniu powód nabył styropian. Dnia 16 grudnia 1997 r. powód kupił cement portlandzki. Powód w dniu 22 grudnia 1997 r. nabył wannę akrylową, kabinę trójścienne, syfon wannowy, brodzik emaliowany i syfon brodzikowy. Dnia 30 grudnia 1997 r. powód kupił płytki ceramiczne. Dnia 8 stycznia 1998 r. M. K. (2) zakupił listwę kątową wewnętrzną i listwę zwykłą. W dniu 13 stycznia 1998 r. powód kupił syfon wannowy. Powód kupił dnia 14 stycznia 1998 r.: (...), cement, silikon, pianę uszczelniającą M., farbę emulsyjną, listwę narożną, ościeżnice, wkręty, kratkę wentylacyjną oraz kotwy ościeżnicowe. Dnia 20 stycznia 1998 r. powód nabył listwę oraz elementy glazury. W dniu 6 lutego 1998 r. powód zakupił klamkę mosiężną włoską. Tego samego dnia nabył fugi, unigrunt i opaski drzwi. Dnia 7 lutego 1998 r. powód kupił listwy zwykłe. Tego samego dnia M. K. (2) nabył zaprawę klejową. W dniu 12 lutego 2012 r. powód kupił gniazda i wyłączniki. Dnia 18 lutego 1998 r. zakupił emulsję białą. M. K. (2) w dniu 24 marca 1998 r. nabył: dolnopłuk, złącze do niego, deskę sedesową, kolana przyłączeniowe, zawory kątowe i rozetę baterii. W dniu 4 marca 1998 r. powód kupił gniazda i wyłącznik. Powód dnia 26 marca 1998 r. kupił drzwi i klamkę drzwiową. Dnia 31 marca 1998 r. M. K. (2) zakupił piankę poliuretanową, lakier do parkietu oraz podkładowy, benzynę lakową oraz poniósł koszt cyklinowania i malowania. Dnia 2 kwietnia 1998 r. powód nabył listwy przyścienne sosnowe. Powód dnia 18 kwietnia 1998 r. zakupił emulsję białą. M. K. (2) w dniu 4 maja 1998 r. kupił kątowniki, gładź tynkową, cement portlandzki, opaskę drzwi oraz opaski, listwy mosiężne, kątowniki, ćwierćwałki i rury czarne. W dniu 5 maja 1998 r. powód kupił wyłączniki oraz gniazda. Dnia 8 maja 1998 r. nabył farbę białą.

Powodowie wybudowali dom mieszkalny w miejscowości G., gmina Ż., gdzie wyjeżdżali na weekendy. W latach 2010 – 2011 w ciągu tygodnia powodowie przebywali w T.. Konflikt pomiędzy stronami rozpoczął się wówczas, gdy M. K. (1) zwróciła się o przeniesienie na nią własności lokalu, który zamieszkiwała. Rozmowa w tej sprawie odbyła się w styczniu 2007 r. Powódka obawiała się, by mieszkanie, które zostało sfinansowane przez nią i męża nie przejęła jej siostra. Powodowie podjęli decyzję o budowie własnego domu, gdy okazało się, że powódka spodziewa się bliźniąt, a wspólne zamieszkiwanie z pozwanymi było uciążliwe. Budowa domu w G. rozpoczęła się w 2008 r. W maju 2011 r. powódka poinformowała pozwaną, że niedługo się wyprowadzi. W lipcu 2011 r. powodowie wyjechali na czas urlopu do ich budowanego domu w G.. Nocowali w dniu 29 lipca 2011 r. Do tego dnia stale zamieszkiwali w T.. Zabrali najpotrzebniejsze rzeczy – meble, pralkę, telewizor. W mieszkaniu pozostały przedmioty należące do powodów. W sierpniu 2011 r. w mieszkaniu przebywała wnuczka, we wrześniu powódka przyjeżdżała, zabierała rzeczy. Zdarzało się, że M. K. (3) nocowała w mieszkaniu. Powodowie nie nocowali w lokalu przyjeżdżając po rzeczy. Pismem z dnia 1 listopada 2011 r. pozwani wypowiedzieli umowę udostępnienia wskazując jako przyczynę zmianę miejsca zamieszkania powodów od dnia 29 lipca 2011 r. W związku z adaptacją poddasza pozwani zobowiązali się do zwrotu kosztów po przedstawieniu ich wyczenia oraz odliczeniu kosztów codziennego używania przedmiotu użyczenia. Zarazem pozwani wnieśli o zwrot kluczy. H. i W. S. (2) pismem z dnia 5 grudnia 2011 r. wypowiedzieli powodom umowę użyczenia lokalu mieszkalnego położonego na poddaszu budynku przy ulicy (...) w T. z powodu zamieszkiwania od 29 lipca 2011 r. we własnym domu w miejscowości (...). Zakreślili nadto termin do usunięcia mienia ruchomego do dnia 15 grudnia 2011 r. Na zlecenie powodów rzeczoznawca majątkowy R. T. w dniu 13 stycznia 2012 r. sporządził wycenę lokalu na poddaszu budynku przy ulicy (...), ustalając wartość rynkową lokalu na 255 000 zł.

Burmistrz Gminy T. wszczął na wniosek H. i W. S. (1) z dnia 29 grudnia 2011 r. postępowanie o wymeldowanie M. K. (1) i jej dzieci M. K. (3), Z. K. i P. K. oraz o wymeldowanie M. K. (2). Wnioskodawcy wskazali, że osoby te dobrowolnie opuściły budynek przy ulicy (...) w T. i zamieszkuje w miejscowości (...), (...)-(...) Ż.. W tym czasie w lokalu przy ulicy (...) przebywała starsza córka powodów. Powodowie przebywali w G.. Decyzją z dnia 18 stycznia 2012 r. Burmistrz Gminy T. umorzył obydwa postępowania z uwagi na osobiste wymeldowanie się w dniu 18 stycznia 2012 r. M. K. (1) i jej dzieci oraz M. K. (2). Po złożeniu przez pozwanych wniosku o wymeldowanie u powodów powstał zamiar definitywnego opuszczenia lokalu w T.. W dacie złożenia wniosku o wymeldowanie w lokalu znajdowały się wszystkie rzeczy powodów - meble w sypialni, tapczan córki, biurka, ubrania, przyprawy w kuchni. Wówczas dom w G. był wybudowany, jednak nie został wykończony. Nie nadawał się do zamieszkiwania. Powodowie od stycznia 2012 r. zamieszkali w G.. Dnia 5 stycznia 2012 r. powód był w lokalu mieszkalnym wraz z rzeczoznawcą. Po tym dniu nie było możliwości wejścia z powodu wymiany zamka. Został wymieniony dolny zamek w drzwiach do mieszkania powodów. Powodowie mieli klucz do swoich drzwi wejściowych. Pismem wysłanym w

dniu 3 lutego 2012 r. pełnomocnik pozwanych ponownie wezwał powodów do opuszczenia lokalu pod rygorem wystąpienia z powództwem o eksmisję w dniu 11 lutego 2012 r. Jednocześnie zadeklarowano wolę rozliczenia nakładów poczynionych na lokal pod warunkiem przedstawienia dowodów ich poniesienia w postaci rachunków za zakupione materiały budowlane. Ponadto pełnomocnik zaprzeczył zasadności zwrotu przez pozwanych kwoty 255 000 zł stosownie do wyceny rzeczoznawcy majątkowego albowiem kwota ta stanowi wartość całego lokalu, zaś powodom przysługuje wartość nakładów. Pełnomocnik pozwanych pismem z dnia 30 marca 2012 r. wobec bezskutecznego upływu terminu wyznaczonego pismem z dnia 1 lutego 2012 r. ponownie wezwał powodów do usunięcia z lokalu wszelkich ruchomości.

Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w Trzebnicy w toku postępowania o naruszenie posiadania z powództwa M. K. (1) i M. K. (2) (I C 193/12) określił powodom termin 21 dni, tj. do 26 czerwca 2012 r. włącznie na opróżnienie lokalu znajdującego się na poddaszu przy ulicy (...) w T. ze wszystkich rzeczy należących do powodów oraz nakazał pozwany H. S. i W. S. (1) udostępnienie powodom lokalu na czas niezbędny do jego opróżnienia, po wcześniejszym uprzedzeniu przez powodów najpóźniej w dniu koniecznym do udostępnienia lokalu. Niezwłocznie powodowie przystąpili do opróżnienia lokalu, jednak nie był on do ich dyspozycji, gdy powodowie się zgłaszali. Dnia 8 września 2012 r. powodowie zabrali swoje ostatnie rzeczy z mieszkania. Z mieszkania zabrano wszystko. Rzeczy przewieziono dwoma kursami. W tym dniu powód oddał klucze H. S.. Klucze były od drzwi wejściowych do lokalu powodów. Pozostawiono kuchnię gazową i deski na strychu. Ponadto zostawiono prysznic, wannę, sedes, piec gazowy tj. rzeczy trwale związane z mieszkaniem. Powodowie nie zabrali również sprzętu remontowego, ubrań powodki. Postępowanie o naruszenie posiadania zostało umorzone postanowieniem z dnia 17 października 2012 r. z uwagi na cofnięcie pozwu.

Powodowie pismem z dnia 24 kwietnia 2013 r. wezwali pozwanych do zapłaty do dnia 9 maja 2013 r. kwoty 142 000 zł tytułem zwrotu kosztów poniesionych na adaptację poddasza. W odpowiedzi H. i W. S. (2) pismem z dnia 6 maja 2013 r. odmówili zapłaty podnosząc, że również ponieśli koszty w związku z dobudowaniem i przystosowaniem nowej kondygnacji. Wskazań na niemoralny wydzwitek wezwania, a nadto oświadczyli, że w sytuacji dalszego dochodzenia roszczeń przez powodów, będą domagań się zwrotu kosztów wynikających z adaptacji oraz kwoty za użytkowanie od dnia 1 stycznia 1974 r. Odbiór domu powodów w G. został dokonany w 2013 r. Na dzień 15 maja 2016 r. wartość nieruchomości powodów, stanowiącej działkę gruntu zabudowaną budynkiem mieszkalnym oraz budynkiem gospodarczym i wiatą wynosiła 512 802 zł. Wartość nakładów powodów wyniosła 92 696 zł. Mieszkanie zajmuje córka pozwanych M. S..

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy wskazał, iż na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych uznał, że powodowie ponieśli koszty adaptacji poddasza. Powołując się na treść art. 713 k.c. Sąd I instancji wskazał, iż biorący do używania ponosi zwykle koszty utrzymania rzeczy używanej. Jeżeli poczynił inne wydatki lub nakłady na rzecz, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia. Z treści umowy łączącej strony wynika, że pozwani udostępnili powodom poddasze budynku, zarazem wskazali, iż przekazują je do adaptacji na cele mieszkaniowe. Zaznaczenia wymaga, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 stycznia 2010 r. (III CZP 125/09) wyraził pogląd, iż „Artykuł 753 § 2 w związku z art. 713 k.c. nie ma zastosowania do rozliczenia nakładów na rzecz używaną, poczynionych przez biorącego do używania za zgodą użyczającego.” Zatem skoro już w umowie pozwani wyrazili zgodę na poczynienie przez powodów zmian w ich nieruchomości, a polegającej na przekształceniu poddasza w mieszkanie, powołany przepis nie ma zastosowania w rozpoznawanej sprawie. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż w pozwie powodowie wskazali jako podstawę prawną swojego roszczenia przepisy art. 224 - 226 k.c. Przepisy te dotyczą posiadacza samoistnego i jego rozliczeń z właścicielem, a zatem również nie mają zastosowania w stanie faktycznym sprawy. Jednocześnie wskazano, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 czerwca 1972 r. (III CRN 91 /72) przedstawił stanowisko, zgodnie z którym „Jeżeli posiadanie nieruchomości opiera się na umowie, której mocą właściciel nieodpłatnie oddaje innej osobie swoją nieruchomość w posiadanie, godząc się na to, ażeby osoba ta zarządzała nieruchomością i korzystała z niej jak z własnej, przy czym zrzeka się wynagrodzenia za korzystanie, przepisy art. 225 i 226 k.c. nie mają zastosowania. Jeżeli motywem zawarcia takiej umowy był bliski stosunek rodzinny między właścicielem i posiadaczem, to w wypadku

gdy nieruchomości ulega zwrotowi na rzecz właściciela, właściciel nie ma prawa żądać wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości przez czas trwania posiadania, a posiadacz może żądać zwrotu nakładów w granicach bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 i n. k.c.) w chwili wydania nieruchomości, chyba że umowa stanowi inaczej”.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Rejonowy oparł rozstrzygnięcie sprawy na przepisie art. 405 k.c. w myśl, którego kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przesłanki określone w powołanym przepisie to: wzbogacenie jednego podmiotu (uzyskanie korzyści), zubożenie drugiego podmiotu, związek pomiędzy wzbogaceniem a zubożeniem oraz brak podstawy prawnej dla wzbogacenia. Brak podstawy prawnej jest ujmowany jako brak tytułu prawnego, legitymizującego przesunięcie korzyści majątkowej do majątku wzbogaconego. Z kolei tytuł prawny stanowi umowa, przepis ustawy, orzeczenie sądu lub decyzja administracyjna. Zarazem odpowiedzialność z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia ma charakter subsydiarny i wchodzi w grę wyłącznie wówczas, gdy nie ma innej podstawy umożliwiającej przywrócenie równowagi majątkowej.

Zdaniem Sądu Rejonowego w rozpoznawanej sprawie korzyścią pozwanych jest zaoszczędzenie przez nich wydatków na adaptację poddasza. Zakres i wartość nakładów wykazana została rachunkami, przedstawionymi przez powodów, zeznaniami świadków i stron. Sąd I instancji ustalając te okoliczności dopuścił też dowód z opinii biegłego. W swojej opinii biegły wskazał, że wartość nieruchomości według stanu z września 2012 r. po uwzględnieniu nakładów H. i W. S. (1) dokonanych po wrześniu 2012 r. wynosi 502 764 zł. Wartość nieruchomości z uwzględnieniem nakładów M. i M. K. (2) do września 2012 r. wyniosła 412 611 zł. Wartość nakładów powodów wyniosła 90 153 zł. Ponadto biegły uwzględnił część nakładów powodów na wykonanie wiaty w kwocie 2 543 zł. Łącznie wartość nakładów powodów wyniosła 92 696 zł. Nakłady zwiększyły wartość nieruchomości w zakresie tych nakładów – powodowie dokonali adaptacji nieużytkowego poddasza w użytkowe. Sąd Rejonowy wskazał przy tym, że biegły dokonując wyceny dochował wszelkich wymogów określonych powołanymi przepisami. Uwzględnił wszelkie konieczne cechy nieruchomości, jej lokalizację oraz wybrał podobne do wycenianej nieruchomości, przedstawiając ceny transakcyjne. Nie zachodzą zatem podstawy do zakwestionowania prawidłowości opinii. Sąd I instancji przyjął ją więc orzekając o wysokości nakładów powodów.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwani podnosili, iż roszczenie powodów o zwrot nakładów przedawniło się stosownie do art. 719 k.c. Zgodnie z tym przepisem roszczenie użyczającego przeciwko biorącemu do użytkowania o naprawienie szkody za uszkodzenie lub pogorszenie rzeczy, jak również roszczenia biorącego do użytkowania przeciwko użyczającemu o zwrot nakładów na rzecz oraz o naprawienie szkody poniesionej wskutek wad rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy. Zaznaczenia jednak wymaga, że w rozpoznawanej sprawie żądanie powodów znajduje oparcie w przepisie art. 405 k.c. Zgodnie z art. 117§ 1 k.p.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jak stanowi art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W myśl art. 120 § 1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Zaznaczyć należy, że przepisy nie definiują wymagalności. Zatem podstawową zasadą jest związanie terminem oznaczonym w umowie, wynikającym z ustawy albo z orzeczenia odpowiedniego organu, a z jego nadejściem następuje wymagalność i rozpoczyna się bieg przedawnienia. Termin spełnienia świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia biegnie niezwłocznie po wezwaniu (jako nie oznaczony i nie wynikający z jego właściwości). Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Sąd I instancji wskazał, że powodowie pismem z dnia 24 kwietnia 2013 r. wezwali pozwanych do zapłaty kwoty 142 000 zł tytułem zwrotu kosztów poniesionych na adaptację poddasza. Nie upłynął zatem 10 - letni termin przedawnienia. Sąd wskazał także, że nawet przyjmując, że w sprawie miałyby zastosowanie termin wynikający z przepisu art. 719 k.c.,

roszczenie powodów nie uległo przedawnieniu. Bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się bowiem od dnia zwrotu rzeczy. Powodowie wskazywali, że ostatecznie opuścili nieruchomości w dniu 8 września 2012 r. i datę tę Sąd Rejonowy przyjął za termin zwrotu przedmiotu użyczenia.

Sąd Rejonowy wskazał, iż uznając żądanie powodów za uzasadnione oraz mając na względzie opinię biegłego zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz solidarnych powodów kwotę 75 000 zł. Solidarność bierna małżonków (jako dłużników) wynika z art. 1034 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. Orzekając o odsetkach Sąd oparł się na przepisie art. 481 k.c., uwzględniając jego zmianę z dniem 1 stycznia 2016 r.

Orzekając o kosztach procesu Sąd I instancji miał na względzie art. 98 k.p.c. statuujący zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na poniesione przez powodów koszty w łącznej wysokości 8 117 zł składają się: wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w kwocie 3 600 zł określone w oparciu o przepis § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, ze zm.), opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, opłata sądowa w kwocie 2 500 zł oraz zaliczka na poczet opinii biegłego w kwocie 2 000 zł.

Sąd Rejonowy wskazał przy tym, że w toku postępowania powstały wydatki wynikające z opinii biegłego pokryte tymczasowo przez Skarb Państwa w kwocie 1 205,14 zł. Ponadto strona powodowa nie uiściła opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa, tj. kwoty 1 250 zł. Z mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano więc pozwany, aby uiścili na rzecz Skarbu Państwa - kasa Sądu Rejonowego w Trzebnicy kwotę 2 455,14 zł.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiedli pozwani zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. Zaskarżonemu wyrokowi pozwani zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, a to:

- art. 405 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy Sąd I instancji stwierdził, że strony łączyła umowa użyczenia w rozumieniu art. 710 k.c.;

- art. 118 k.c. i art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że roszczenie powodów podlegało 10 - letniemu terminowi przedawnienia, zaś bieg terminu przedawnienia rozpoczął się w dacie wystosowania przez powodów wezwania do zapłaty z dnia 24.04.2013 r.;

- art. 710 - 718 k.c. poprzez ich niezastosowanie dla oceny stosunku prawnego będącego podstawą roszczenia powodów o zwrot nakładów na lokal;

- art. 719 k.c. poprzez jego niezastosowanie dla oceny terminu przedawnienia roszczenia powodów solidarnych jako przepisu szczególnego wobec art. 118 k.c. oraz poprzez jego błędną wykładnię w zakresie pojęcia „zwrotu rzeczy” skutkującą uznaniem, że za datę zwrotu lokalu należy uznać dzień usunięcia przez powodów ostatnich rzeczy ruchomych z lokalu;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów skutkujące błędnym ustaleniem, jakoby powodowie solidarni dokonali zwrotu lokalu w dniu 8 września 2012 r., w sytuacji, gdy nie zamieszkiwali oni w lokalu od dnia 29 lipca 2011 r., zaś ostateczną decyzję, że nigdy nie powrócą do lokalu powzięli w styczniu 2012 r., co wynika z zeznań powodów solidarnych, pozwanych solidarnie oraz świadków: G. K., M. S. oraz C. G., jak również dowodów z dokumentów;

- art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez uznanie za udowodnione roszczenia powodów solidarnych do kwoty 75 000 zł, podczas gdy z rachunków przedłożonych przez powodów wynika kwota 21 260 zł, zaś opinia biegłego sądowego wobec braku dokumentów źródłowych zakupu wszystkich materiałów budowlanych ma charakter w znacznej części szacunkowy;

- art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z 278 § 1 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego F. Ś., który doprowadził do znacznego wydłużenia postępowania w sprawie oraz wobec niewykazania przez powodów solidarnych, że niezgłoszenie przedmiotowego wniosku dowodowego w pozwie nastąpiło bez ich winy.

W odpowiedzi na apelację pozwanych powodowie wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie solidarnie od pozwanych na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w całości.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów apelujących dotyczących naruszenia norm prawa materialnego wskazać należy, iż słusznie podnoszą skarżący, że Sąd Rejonowy błędnie zastosował art. 405 k.c., w sytuacji gdy bezspornym było, że strony łączyła umowa użyczenia.

W okolicznościach faktycznych sprawy żądanie powodów obejmowało zwrot nakładów poczynionych przez nich na nieruchomości pozwanych w czasie, gdy zamieszkiwali ją na podstawie umowy użyczenia. W sprawie o zwrot nakładów zawsze należy ustalić, na podstawie jakiego stosunku prawnego czyniący nakłady posiadał nieruchomość i dokonywał nakładów. Jeżeli z właścicielem łączyła go jakaś umowa, należy określić jej charakter oraz to, czy w uzgodnieniach stron uregulowano sposób rozliczenia nakładów. Jeżeli takie uzgodnienia były, to one powinny być podstawą rozliczenia nakładów, chyba że bezwzględnie obowiązujące przepisy kodeksu cywilnego normujące tego rodzaju umowę przewidują inne rozliczenie nakładów, wtedy te przepisy powinny mieć zastosowanie, podobnie jak w sytuacji, gdy umowa stron nie reguluje w ogóle rozliczenia nakładów. We wszystkich tych przypadkach do rozszczenia o zwrot nakładów nie mają zastosowania przepisy art. 224 – 226 k.c. ani art. 405 k.c., a jedynie postanowienia umowy stron lub przepisy szczególne regulujące rozliczenie nakładów w danym stosunku prawnym. Natomiast jeżeli stosunek prawny, na gruncie którego dokonano nakładów, nie reguluje ich rozliczenia, wówczas, zgodnie z art. 230 k.c., mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 224 – 226 k.c. Przepisy te mają też zastosowanie wprost, gdy nakłady dokonywane były bez wiedzy czy zgody właściciela, a więc nie na podstawie umowy z nim zawartej. Dopiero wówczas, gdy okaże się, że umowa stron, ani przepisy regulujące dany stosunek prawny nie przewidują sposobu rozliczenia nakładów, jak również nie ma podstaw do stosowania wprost lub odpowiednio art. 224 – 226 k.c., zastosowanie znajdzie art. 405 k.c., bowiem przepisy art. 224 – 226 k.c. mają charakter szczególny wobec art. 405 k.c. Dlatego też w okolicznościach niniejszej sprawy należy uznać za błędne oparcie przez Sąd I instancji rozstrzygnięcia na wskazanym wyżej przepisie art. 405 k.c.

W rozpatrywanej sprawie okolicznością bezsporną było, iż strony łączyła umowa użyczenia części nieruchomości (poddasza) stanowiącej własność pozwanych. Umowa użyczenia jest stosunkiem prawnym osobno uregulowanym w przepisach kodeksu cywilnego (art. 710 – 719 k.c.), a zatem w pierwszej kolejności należało rozważyć, czy przepisy te regulują kwestię zwrotu nakładów poczynionych na rzecz użyczoną. Zgodnie z art. 713 k.c. biorący do użytkowania ponosi zwykle koszty utrzymania rzeczy użyczonej. Jeżeli poczynił inne wydatki lub nakłady na rzecz, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia. Powoływany przepis zawiera więc wyraźne odesłanie do art. 753 § 1 i 2 k.c. zgodnie, z którymi prowadzący cudzą sprawą bez zlecenia powinien w miarę możliwości zawiadomić o tym osobę, której sprawę prowadzi, i stosownie do okoliczności albo oczekiwać jej zleceń, albo prowadzić sprawę dopóty, dopóki osoba ta nie będzie mogła sama się nią zająć. Z czynności swych prowadzący cudzą sprawą powinien złożyć rachunek oraz wydać wszystko, co przy prowadzeniu sprawy uzyskał dla osoby, której sprawę prowadzi. Jeżeli działał zgodnie ze swoimi obowiązkami, może żądać zwrotu uzasadnionych wydatków i nakładów wraz z ustawowymi odsetkami oraz zwolnienia od zobowiązań, które zaciągnął przy prowadzeniu sprawy. Jednocześnie jak wynika ze stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 stycznia 2010 r. (III CZP 125/09, OSNC 2010, z. 7-8, poz. 108), art. 753 § 2 k.c. w zw. z art. 713 k.c. nie ma zastosowania do rozliczenia nakładów na rzecz użyczoną, poczynionych przez biorącego do użytkowania za zgodą użyczającego. Zatem istotne w niniejszej sprawie było ustalenie, czy powodowie dokonali nakładów na użyczoną część nieruchomości za zgodą pozwanych, czy też bez uzyskania

takiej zgody. Materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy, w tym przede wszystkim przedłożony dokument zatytułowany „umowa udostępnienia” z dnia 01.01.1994 r. z podpisami notarialnie poświadczonymi, wskazuje jednoznacznie, iż pozwani udostępnili powodom poddasze bezterminowo i do adaptacji na cele mieszkaniowe (vide k. 9). W świetle treści powołanego dokumentu niewątpliwym jest, że pozwani wyrazili ogólną zgodę na adaptację poddasza, a co za tym idzie także na czynienie przez powodów związanych z tym nakładów. Zgoda pozwanych na czynienie nakładów sprawiała z kolei, że w tym zakresie łącząca strony umowa nabierała cech zlecenia (art. 756 k.c. w zw. z art. 713 k.c.). W tej sytuacji do rozliczenia nakładów między stronami umowy winien znaleźć zastosowanie art. 742 k.c. (por. L. Ogiegło w: System prawa prywatnego. Tom 7 - Prawo zobowiązań – część szczegółowa, pod. red. J. Rajskiego, rozdział IX, teza 42).

Za trafny uznać należało zarzut apelujących w zakresie niewłaściwego zastosowania przez Sąd Rejonowy art. 118 k.c. i art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz niezastosowania w tym zakresie art. 719 k.c. poprzez przyjęcie, że roszczenie powodów przedawnia się z upływem 10 lat, a nie roku oraz błędną wykładnię art. 719 k.c. w zakresie pojęcia „zwrotu rzeczy”. W pierwszej kolejności wskazać należy, że zdaniem Sądu Okręgowego, niezależnie od rozważań dotyczących ewentualnej podstawy prawnej roszczeń powodów o zwrot nakładów na rzecz użyczoną, przepisy kodeksu cywilnego regulujące stosunek prawny jakim jest umowa użyczenia, jednoznacznie wskazują, iż roszczenia biorącego do używania przeciwko użyczającemu o zwrot nakładów na rzecz przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy (art. 719 k.c.). Jak słusznie wskazywali apelujący przepis ten stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 118 i art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i winien znaleźć zastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy, także w sytuacji gdyby podstawą prawną żądania był błędnie wskazywany przez Sąd Okręgowy art. 405 k.c., czy też wskazywany przez Sąd II instancji art. 742 k.c. Wskazać, bowiem należy, iż przytoczony przepis art. 719 k.c. nie wskazuje, iżby miał zastosowanie jedynie w stosunku do nakładów, o których mowa w zdaniu pierwszym art. 713 k.c. Potwierdza to m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r. o nr : I CSK 84/09 (publ. 10 SNC.2010/4/60) stwierdzający, iż art. 719 k.c. dotyczy nakładów koniecznych i użytecznych. Treść w/w przepisu nie wskazuje także, iż nie dotyczy on sytuacji, w których dochodzi do zwrotu przedmiotu użyczenia w terminie wcześniejszym, niż termin przewidziany w pierwotnej umowie.

W orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, iż roszczenia o zwrot nakładów na rzecz użyczoną stają się wymagalne od momentu zwrotu rzeczy użyczającemu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r., I CSK 84/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2003 r., V CSK 483/02, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2007 r. IV CSK 71/07). Pojęcie „zwrotu rzeczy” nie ma co prawda definicji legalnej ale w drodze wykładni nadaje się temu pojęciu szerokie znaczenie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że termin ten należy wiązać nie tylko ze świadomym przekazaniem rzeczy przez dotychczasowego posiadacza jej właścicielowi, lecz z każdą sytuacją, w której właściciel uzyskał możliwość bezpośredniego władztwa nad rzeczą, a dotychczasowy posiadacz to władztwo utracił (por. wyroki Sądu Najwyższego z 13 listopada 1887 r., I CKN 323/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 78, z 26 marca 1998 r., I CKN 590/97, OSNC 1998, nr 5 poz. 79 i z dnia 18 września 2015 r., I CSK 752/14 opubl. Legalis). Jednocześnie dla oceny terminu zwrotu rzeczy nie jest wystarczający sam jej fizyczny zwrot ale także świadomość oddania właścicielowi władztwa nad rzeczą, a po stronie właściciela wola objęcia nad nią władztwa. W każdym wypadku zwrotu rzeczy chodzi zatem o sytuację, w której dotychczasowy posiadacz uznaje inną osobę za właściciela i poprzez swoje zachowanie wyraża wolę wyzbycia się władania rzeczą.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że powodowie ostateczną decyzję o opuszczeniu na stałe mieszkania w T. przy ul. (...) podjęli w styczniu 2012 r., a w dniu 18 stycznia 2012 r. zostali dobrowolnie wymeldowani z w/w mieszkania, wtedy też nie zamieszkiwali już nieruchomości pozwanych, zatem w ocenie Sądu Okręgowego to właśnie w tej dacie spełniły się przesłanki uzasadniające uznanie, że nastąpił zwrot rzeczy użyczającemu. Za przyjęciem wyżej wskazanej daty przemawia także okoliczność, że w styczniu 2012 r. pozwani wymienili zamki do drzwi, uniemożliwiając tym samym powodom całkowicie korzystanie z mieszkania. Wszystkie wyżej wskazane okoliczności znajdują potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, w postaci zeznań stron (vide k. 223) oraz dokumentów. Jednocześnie wskazać należy, że okoliczność, iż w mieszkaniu zamieszkiwanym wcześniej przez powodów pozostały ich rzeczy nie ma wpływu, na ocenę terminu zwrotu rzeczy.

Niezasadnie więc Sąd Rejonowy za datę zwrotu przedmiotu użyczenia uznał dzień 8 września 2012 r., dowody wskazują bowiem, że zwrot ten nastąpił wcześniej. Zatem za trafny uznać należało zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów skutkujące błędnym ustaleniem, jakoby powodowie solidarni dokonali zwrotu lokalu w dniu 8 września 2012 r., w sytuacji, gdy nie zamieszkiwali oni w lokalu od dnia 29 lipca 2011 r., zaś ostateczną decyzję, że nigdy nie powrócą do lokalu powzięli w styczniu 2012 r.

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, iż Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że roszczenie powodów oparte na podstawie faktycznej wywodzącej się treści umowy użyczenia w całości uległo przedawnieniu skoro zwrot przedmiotu najmu nastąpił w styczniu 2012 r. a pozew wniesiono dopiero w sierpniu 2013 r.

W ocenie Sądu Okręgowego za niezasadny uznać należało zarzut naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z 278 § 1 k.p.c. w zakresie w jakim Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłego, mimo, iż wniosek taki nie został zgłoszony w pozwie. Należy w tym miejscu wskazać, że jak słusznie stwierdził Sąd Rejonowy powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2009 r., sygn. akt IV CSK 27/09 zasądzeniu z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia podlega kwota odpowiadająca wartości wzbogacenia istniejącego w chwili wyrokowania, co oznacza konieczność jej ustalenia według stanu wzbogacenia i cen z daty wyrokowania. W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy wobec przyjętej koncepcji rozstrzygnięcia sprawy mógł dopuścić dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa i szacowania nieruchomości na okoliczność wartości nakładów – kosztorysowej wartości robót wykonanych przez powodów na nieruchomości pozwanych według cen obecnych, a według stanu dokonania nakładów, a nadto czy nakłady zwiększyły wartość nieruchomości na wrzesień 2012 r. Opinia ta była, bowiem niezbędna dla oszacowania wartości poczynionych przez powodów nakładów. Jednocześnie nie można było uznać wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego za spóźniony. Wniosek ten złożony został pismem z dnia 21.11.2013 r. (data wpływu do Sądu) po tym jak podczas rozprawy w dniu 08.11.2013 r. Sąd rozpoznający sprawę określił powodom 14 – dniowy termin na złożenie ewentualnych wniosków dowodowych.

Niezasadny jest też w ocenie Sądu II instancji zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez uznanie za udowodnione roszczenia powodów solidarnych do kwoty 75 000 zł. W szczególności wbrew twierdzeniu strony skarżącej uprawnione było ustalenie Sądu dotyczące wysokości nakładów poniesionych przez powodów w związku z adaptacją poddasza na cele mieszkaniowe. Okoliczność ta znalazła bowiem potwierdzenie w materiale dowodowym przedmiotowej sprawy w postaci załączonych przez powodów faktur i rachunków oraz wniosków zawartych w opinii biegłego. Zamierzonego skutku nie mogła przy tym odnieść argumentacja apelujących sprowadzająca się do wykazania, iż ze względu na rozbieżność kwot wynikających z przedłożonych przez powodów faktur i rachunków a sumą nakładów wynikającą z opinii biegłego, ocena Sądu Rejonowego dotycząca wartości nakładów była błędna. Sąd Rejonowy wskazał z czego wynikała istniejąca rozbieżność i z czego wynika ustalona przezeń kwota nakładów. Jednocześnie wskazać należy, że jeśli w ocenie pozwanych wysokość wskazanej przez powodów kwoty nakładów nie była ich zdaniem zasadna, to ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na pozwanych zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 6 k.c. Obecnie prezentowane przez apelujących stanowisko braku udowodnienia wysokości poniesionych przez powodów nakładów ma walor jedynie polemiki z wnioskami Sądu Rejonowego i wprost przesądza o bezzasadności zarzutu naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.

Mając powyższe na uwadze w wyniku uznania apelacji pozwanych za zasadną należało w myśl art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok i oddalić powództwo.

Zmiana zaskarżonego wyroku skutkowałą także zmianą orzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. Orzeczenie to Sąd Okręgowy wydał w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. Sąd obciążył też powodów – jako przegrywających sprawę – wydatkami związanymi z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa w wysokości 1 205,14 zł oraz nieuiszczoną opłatą od rozszerzonego powództwa w

wysokości 1 250 zł i na tej podstawie nakazał powodowi uiścić łącznie kwotę 2 455,14 zł na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego w Trzebnicy.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydano w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych uwzględniając kwotę 3 750 zł tytułem uiszczonych przez pozwanych opłat od apelacji oraz kwotę 3 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy działając na podstawie powołanych wyżej przepisów orzekł jak w pkt II wyroku.

Piotr Jarmundowicz Małgorzata Dasiewicz – Kowalczyk Agnieszka Hreczańska - Cholewa